

СТАБІЛІЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Через вторгнення Росії на територію України глобальна інфляційна криза вийшла на новий рівень. Країни масово підвищують ключові ставки, у зв'язку зі стрімким ростом інфляції. В деяких державах ставка сягнула рекордного за останні десятиріччя рівня. Суттєвий вплив на дестабілізацію економічного стану мають проблеми з транспортуванням товарів, зростання цін на електроенергію і бензин, торговельні бар'єри, дефіцит продовольства. В Європі, на інфляційні очікування впливають фіскальні пакети урядів, спрямовані на компенсацію вищих цін на енергоносії [1].

Розгортання повномасштабної агресії на території України зумовило порушення логістики, руйнування виробництв, енергетичної інфраструктури, збільшення виробничих витрат, погіршення інфляційних очікувань населення і бізнесу тощо. Не дивлячись на перешкоди, у серпні обсяг експорту виріс на 25%, завдяки відкриттю "зернового коридору" кількість перевезень морським транспортом збільшились на 85% порівняно з липнем цього року. Натомість внесок сільського господарства у зміну реального ВВП залишається від'ємним [1]. У II кварталі 2022 року сальдо прямих іноземних інвестицій становить 149,6%. Підняття долі експорту від ВВП зможе забезпечити постійне зростання валютного виторгу. До кінця року інфляція становитиме до 30%, водночас зі скорочення економіки на майже 32%. ІСЦ у вересні становив 24,6% р/р, не дивлячись на пришвидшення, залишається керованим. Найшвидше росли ціни на імпортні товари, зокрема на електроніку, автомобілі, одяг, ліки, товари для дому, ремонту житла тощо.

Для ведення ефективної грошово-кредитної політики в умовах воєнного стану НБУ проводить політику посилення дієвості трансмісійного механізму монетарної політики. Ключовою ціллю є збереження керованості інфляції. Основним ризиком прогнозу залишається тривалість бойових дій, тому інфляційний звіт містить декілька прогностичних сценаріїв. Очікується продовження активної міжнародної фінансової підтримки, укладання нових програм МВФ, а також залучення іноземних інвестицій. Суттєвим фактором прискорення інфляції є споживчий рівень, який ще довго буде залишатись нижче рівноважного рівня, через безробіття і демографічну кризу. Після зняття мораторію на підвищення цін на тарифи ЖКП, очікується їх суттєве зростання, що можуть суттєво вплинути на монетарну політику. Ціновий тиск призведе до потреби у додаткових субсидіях для пом'якшення соціальної напруги. У червні НБУ повернувся до активної процентної політики, підвищивши облікову ставку до 25%, її збереження на цьому рівні очікується щонайменше до II кварталу 2024 року. На жаль, у вересні дефіцит бюджету сягнув історичного рекорду — майже 750 млрд. грн (без урахування грантів). Основним фактором зростання загальних видатків залишається оборона і безпека. Високими були і соціальні видатки, проте багато напрямків зазнали скорочення у фінансуванні: культура, екологія, держуправління. Зменшення дефіциту у III кварталі було досягнуто перш за все шляхом залучення міжнародних грантів, а також за рахунок скасування податкових пільг, надалі скорочення буде поступовим. У 2023 році очікується повне припинення емісійного фінансування, що сприятиме інфляційним очікуванням у майбутньому. З урахуванням всіх факторів, досягнення оптимального рівня інфляції 5% очікується у 2025 році [1].

Не дивлячись на високі збитки, спричиненні вій, економіка України показала стійкість, НБУ проводить оптимальну для воєнного стану монетарну політику, що допомагає стримувати інфляцію. Після завершення активних бойових дій, основною метою Уряду стане залучення інвестицій для відбудови інфраструктури.

Перелік посилань:

1. Інфляційний звіт, жовтень (2022). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-jovten-Рy2022-roku>